

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 20-09-49090 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופטת אפרת ונקרט

מבקש משרד הרווחה ושירותים חברתיים

נגד

משיבים

1. פלוני
2. האפוטרופוס הכללי
3. עמותה אלמונית (ע"ר) עמותות

בעניין פלוני

החלטה

בפני בקשת משרד הרווחה למנות למשיב 1, אפוטרופוס לגופו ורכושו, הבקשה הוגשה ביום 22.9.20. המשיב 1, (להלן – המשיב) יליד שנת 1995, רווק, יליד הארץ.

רקע והשתלשלות העניינים לרבות טענות הצדדים

עניינו של המשיב מוכר לי היטב עוד מעת שהוגשה בהליך לפני כשנה נגדו ונגד אחיו בקשה למתן צו הגנה כלפי אימם, אשר הוגשה על ידי האפוטרופסה של אימם באשר לטענתה התנהלות המשיב ואחיו כלפי האם מסכנת אותה וקיימת עילה להוצאת צו הגנה כנגדם והרחקתם מבית האם. בהליך צו ההגנה התקיימו בפני מספר דיונים ארוכים ואף ניתן בסופו של יום צו הגנה, זאת לאחר שעורבו גורמי טיפול ומונו על ידי אפוטרופסים לדין למשיב ולאחיו (כמו גם לאם המבקשת). במסגרת ההליך אז נשמעו בפני באריכות המשיב, אחיו ואימו לרבות האפוטרופוס לדין אשר מונה לכל אחד מהם וכמו כן נשמעו גורמי הטיפול השונים.

בעקבות ההליך במסגרת צו ההגנה עלה ביתר שאת הצורך בטיפול ראוי עבור המשיב ועבור אחיו, ומכאן ולאחר התערבותו של בית המשפט, מצא המבקש להגיש את הבקשה נשוא החלטתי בהליך דנן.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 **לטענת המבקש** המשיב מוכר למערכת הפסיכיאטרית מאשפוזים רבים, סובל מסכיזופרניה והנמכה
2 קוגניטיבית עם היענות אפסית לטיפול והיעדר כל תובנה למצבו. שרוי במצב פסיכוטי כרוני עם
3 פגיעה ניכרת בשיפוט ובבוחן המציאות.

4
5 עוד לטענת המבקש המשיב אינו מסוגל לדאוג לענייניו הכלכליים והגופניים וזקוק למינוי
6 אפוטרופוס. כן נטען כי המשיב אינו מסוגל להביע עמדתו בפני בית המשפט ומתנגד למינוי.

7
8 **המבקש צירף לבקשתו מסמכים רפואיים התומכים בבקשה** ומאששים את מצבו הרפואי הנטען
9 ואת חוסר יכולתו להביע עמדתו. עוד עולה מהמסמכים הרפואיים כי אף אמו חולה (ואף לה מונה
10 אפוטרופוס) וכן עלה כי למרות ניסיונות חוזרים אין המשיב משתף פעולה עם תהליך שיקומי שכן
11 נעשו ניסיונות רבים בעבר כשאמר שמוכן להתחיל בשיקום אך בהמשך התחרט (תעודת רופא מיום
12 8.7.20).

13
14 כמו כן, צוין כי נעשו ניסיונות רבים לחזר אחרי המשיב לצורך טיפול אך עקב חוסר הבנה וחוסר
15 יכולת להתגייס לכללים ולסדר לא צלחו ניסיונות אלו. עוד עלה מהמסמכים הרפואיים כי המשיב
16 זקוק להגנה עקב מוגבלותו (ראה תעודת עובד ציבור מאת עו"ס מיום 16.8.20).

17
18 **לבקשה צורפה הסכמת עמותת "אלמונית" להתמנות כאפוטרופסה לגוף ולרכוש למשיב.**

19
20 עוד באותו יום (22.9.20) ניתנה החלטתי על מינוי אפוטרופוס לדין למשיב, וביום 5.10.20 הוגשה
21 עמדת האפוטרופוס לדין, לאחר שפגש במשיב ושוחח עמו, לפיה המשיב מסכים למינוי XXX, אביו
22 כאפוטרופוס לגוף ולרכוש עבורו ומתנגד למינוי כל גורם אחר.

23
24 משכך, ניתנה ביום 5.10.20 החלטתי בה התבקשו תגובות ב"כ היועמ"ש ואביו של המשיב וזאת עד
25 ליום 20.10.20.

26
27 ביום 20.10.20 הוגשה תגובת ב"כ היועמ"ש, בה נטען כי "XXX" אינו אביו של המשיב, אלא בן זוגה
28 של אימו של המשיב, אשר גם לה מונה אפוטרופוס, אשר זהותו אינה ברורה. כן נטען כי
29 "מועמדותו" של XXX כאפוטרופוס למשיב הוגשה בחוסר סמכות, עם זאת, מבוקש להורות על
30 עריכת תסקיר בעניינו של המשיב, אשר יבחן, בין השאר, את מועמדותו של XXX כאפוטרופוס
31 למשיב.
32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

ביום 17.11.20 ניתנה החלטתי על עריכת תסקיר בעניינו של המשיב, וכן הוריתי לעורכת התסקיר לבחון, בין השאר, את התאמתו של XXX כמועמד למינוי כאפוטרופוס למשיב.

ביום 14.1.21 הוגש תסקיר מפורט בעניינו של המשיב. התסקיר פירט את מצבו של המשיב את קורותיו ומצבו הרפואי, בעיקר במהלך השנה האחרונה, ובין היתר מפורט כי המשיב היה מאושפז בבית החולים לבריאות הנפש "...." מספר פעמים במהלך השנה האחרונה, אולם שוחרר בהיעדר עילה להמשך אשפוז בכפיה.

צוין כי נעשו מספר ניסיונות לשלב את המשיב ב"שלטר" וזאת לאחר שעקב צווי הגנה שניתנו כנגדו לא יכול היה לשהות עוד בבית אמו. אולם, ניסיונות אלו העלו חרס, לנוכח חוסר שיתוף הפעולה של המשיב, לפיכך הוחלט לפנות לבית המשפט בבקשה למינוי אפוטרופוס למשיב.

עוד פורט בתסקיר כי הבקשה למינוי אפוטרופוס למשיב הוגשה, בין השאר, עקב סירובה של אחראית אוכלוסיית קצה במשרד הבריאות, אשר סירבה להשמת מספר מטופלים בעלי פרופיל דומה בטענה שלצורך תחילת ההשמה יש צורך בשיתוף פעולה מצד המטופל או לחילופין מינוי אפוטרופוס.

כמו כן נרשם בתסקיר כי לאור סירוב זה פנתה עו"ס ... מנהלת השירות הסוציאלי במרפאה לבריאות הנפש – "...." – למספר גורמים נוספים במשרד הבריאות לגבי בדיקת אפשרות להפעלת חוק חוסים, ואולם בעקבות סבב התייעצויות זה, עלה באופן ברור כי יש ראשית לפעול למינוי אפוטרופוס על מנת שהאחרון יוכל לפנות לבית המשפט ולבקש לחייב את משרד הבריאות למצוא פתרון להשמה עבור המטופל במקרה שהמטופל מסרב להשמה (לאחר שנמצא מקום ע"י משרד הבריאות) ובאפשרות האפוטרופוס לחייבו להיכנס למסגרת.

התסקיר חוזר ומדגיש כי לעמדת משרד הבריאות מאחר והמשיב אינו משתף פעולה לאורך השנים וכרגע לא מתמלאים התנאים בחוק לאשפוזו בכפיה, הדרך היחידה לחייבו להיכנס למסגרת קלט/מגורים כלשהי, בין של משרד הבריאות ובין של משרד הרווחה, הינה רק באמצעות מינוי אפוטרופוס.

התסקיר מתאר אשפוזים חוזרים ונשנים של המשיב במרכז הרפואי "לב השרון", כאשר המשיב שוחרר במצב פסיכוטי פעיל, בניגוד להמלצת הצוות הרפואי, לבקשתו ולאחר שהוריו הביעו הסכמתם לקבלו בביתם משלא רצה חזר להוסטל.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

עוד צוין בתסקיר כי התקבל אישור לטיפול מרפאתי בכפיה.

מדו"ח בריאות הנפש מיום 28.12.20 עלה כי המשיב הגיע למרפאה ללא תור, עם XXX, כשהוא שרוי במצב פסיכוטי לא מאורגן אולם אין בבדיקה עדות למסוכנות והמשך מעקב במסגרת טיפול כפוי בקהילה.

התסקיר מפרט כי במהלך התקופה, התקבל אישור וועדת השמה לשילובו של המשיב במרכז לאבחון בבית החולים "....", דבר שלא בוצע עדיין בעת הגשת התסקיר.

בהמשך מתוארים בתסקיר תנאי התברואה הירודים בבית אימו של המשיב, שם שוהה המשיב מעת לעת, כאינו דר רחוב, וכן מתואר מצבו הכלכלי.

לסיכום – ממליץ התסקיר על מינוי עמותת "אלמונית" כאפטרופסה לגוף ולרכוש על המשיב. התסקיר מפרט את עמדת בני משפחתו מדרגה ראשונה, אמו אשר אף לה מונה אפטרופוס חיצוני – החוששת להביע עמדתה ואחיו, ..., כבן 22, אשר אף הוא מתמודד עם קשיים רבים, נפשיים ואחרים. מהתסקיר עולה בבירור כי אין גורם מבני המשפחה אשר יכול לקחת את עול האפטרופסות על עצמו ולפיכך לנוכח מצבו של המשיב מומלץ למנות לו אפטרופוס חיצוני לגוף ולרכוש.

ביום 20.1.21 הוגשה עמדתו של האפטרופוס לדין ביחס לתסקיר, לפיה לנוכח התנגדותו של המשיב למינוי אפטרופוס ומשלטענת האפטרופוס לדין לא צורפה לבקשה תעודה רפואית הקובעת כי אין למשיב יכולת לנהל את ענייניו ובמיוחד מששינה המשיב את עמדתו ביחס לבקשה (בתחילה הסכים למינוי XXX, ועתה מסרב) יש לדחות את הבקשה למנות למשיב אפטרופוס לגוף ולרכוש.

ביום 8.2.21 הוגשה תגובת ב"כ היועמ"ש לפיה התסקיר מעלה תמונה קשה של המשיב וניכר כי הוא אינו מתפקד כראוי, כי הוא צובר חובות כספיים, מתאשפז חדשות לבקרים בשל מצבים פסיכויטיים ואינו מקפיד על נטילת תרופות וזקוק למינוי אפטרופוס אשר יוכל לסייע לו בהתנהלותו.

עוד נטען כי עמדת האפטרופוס לדין המתנגדת למינוי שגויה מיסודה, שכן בניגוד לאמור בה, הרי שהבקשה למינוי אפטרופוס למשיב התבססה על חו"ד פסיכיאטרית מהמרכז הרפואי "..." מיום

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

8.7.20 ממנה עולה מפורשות כי המשיב זקוק לאפטרופוס שימונה עליו וכי מצבו הוא שאינו מסוגל להביע דעתו לעניין המינוי.

כן נטען כי די לקרוא את התסקיר ביסודיות ולהבין את העובדות הקשות בתיק ואת היסטוריית האלימות שבין המשיב לאמו כדי להבין כי אמו חוששת מפניו.

משהונחו בפני עמדת האפטרופוס לדיון, המתנגד למינוי ותגובת ב"כ היועמ"ש לרבות התסקיר וכלל המסמכים שצורפו, מצאתי לקבוע דיון בפני אשר נקבע ליום 15.3.21.

ביום 7.3.21, לקראת הדיון, הוגש לתיק עדכון לתסקיר, לפיו המשיב שוהה כיום בבית אמו ללא מסגרת ומענה טיפולי. עוד פורט כי ביום 31.1.21 התקבלה תשובת וועדת הקבלה ממרכז.... בבית החולים "....." (אליה התייחסה עורכת התסקיר בתסקיר שהוגש ביום 14.1.21) לפיה לא קיבלו את המשיב ליחידת האבחון והטיפול הועבר (שוב) לעו"ס בריאות הנפש, מהמרפאה לבריאות הנפש במרכז הרפואי ".....".

על פי סיכום המידע שנתקבל מהמרכז לבריאות הנפש מיום 4.3.21 עלה כי המשיב מוכר מאשפוזים חוזרים (כ-30 במספר), כולל אשפוזים בתוקף הוראת אשפוז כפוי וצו אשפוז במחלקה משפטית. מאובחן כלוקה בתהליך סכיזופרני ומוגבלות שכלית התפתחותית קלה ושרוי במצב פסיכוטי לא מאורגן ומגיע לאשפוזים חוזרים בכפיה מהם משתחרר כאשר אין עילה להארכת האשפוז. בין האשפוזים אינו משתף פעולה, דבקותו בטיפול רעועה וזקוק להשמה חוץ ביתית שתתאים לצרכיו ותסייע בדאגה לרצף הטיפול ולהליך השיקום.

עוד נרשם בעדכון כי בשיחה עם עו"ס בריאות הנפש מסרה כי לכשימונה אפטרופוס עבור המשיב, יוכל האפטרופוס לפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראה להשמתו במסגרת כפי שהוא זקוק.

ביום 15.3.21 התקיים בפני דיון ארוך בעניינו של המשיב.

לדיון התייצבו ב"כ היועמ"ש, המבקש וכן האפוט' לדיון. המשיב לא התייצב לדיון, על אף שידע על קיומו, כך לדברי האפטרופוס לדיון אשר שוחח ונפגש עמו ממש בסמיכות לדיון. עם זאת, אציין כי בהליך אחר (הבקשה לצו הגנה כמגד המשיב ואחיו) נשמע המשיב על ידי באריכות והתרשמותי אז מיכולותיו להביע את עמדתו ורצונו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

במהלך הדיון חזרו הצדדים על טענותיהם. לגישת המבקש, המשיב אדם צעיר ומגיעה לו הזדמנות לנסות הליכי שיקום אשר לא תוכל להיות ממומשת באם לא ימונה לו אפוטרופוס. יש למנות למשיב אפוטרופוס על מנת שניתן יהיה לטפל בו רפואית וכלכלית וצורפו כל המסמכים הרפואיים התומכים נדרשים לצורך החלטה זו. בתגובה לטענת האפוטרופוס לדין כי לנוכח התנגדותו לא ישתף המשיב פעולה, נטען כי החשש שמא לא ישתף המשיב פעולה עם האפוטרופוס אינו מהווה סיבה לאי מינוי. התנגדותו במהלך השנים אינה רציפה ואי אפשר לומר בוודאות שלא ישתף פעולה. מבוקש מינוי זמני לשנה וממילא מדובר בהחלטה הפיכה.

האפוטרופוס לדין חזר על עמדתו של המשיב לפיה הוא (המשיב) מתנגד נחרצות למינוי, מנגד, טען האפוטרופוס לדין כי לעמדתו הוא, בנפרד מעמדת המשיב, ייתכן כי מינוי זמני מוגבל ותחום של אפוטרופוס לרכוש בלבד אשר תפקידו וסמכויותיו ייתחמו על ידי בית המשפט בהתאם לסעיף 33 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות באופן שהאפוטרופוס ייטפל אך ורק בזכויות הדיור של המשיב ובהסדרת חובותיו יסייע למשיב ואולי אף יגייס אותו לשיתוף פעולה. אולם, כאמור, באשר למינוי אפוטרופוס לגוף, לדברי האפוטרופוס לדין, בהתבסס על התנהגותו של המשיב עד כה, ניתן להניח בסבירות גבוהה שלא ישתף פעולה עם כל הליך טיפולי ולפיכך, ואף לנוכח התנגדותו של המשיב עצמו, אין לעמדת האפוטרופוס לדין כל מקום ואף כל תועלת במינוי אפוטרופוס לגוף.

המסגרת הנורמטיבית

סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: "החוק") קובע כי "כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו".

סעיף 2 לחוק קובע כי "כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט".

סעיף 33 א(א) לחוק קובע:

לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לאדם בגיר לפי סעיף 33(א)(4), אלא אם כן ראה כי התקיימו כל אלה:

(1) בלא מינוי עלולים להיפגע זכויות, אינטרסים או צרכים של האדם;

(2) לא הופקד אצל האפוטרופוס הכללי ייפוי כוח מתמשך שערך האדם בעניינים שלגביהם מתבקש המינוי;

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 20-09-49090 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

(3) לא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש מינוי אפוטרופוס ולשמור על טובתו של האדם בדרך המגבילה פחות את זכויותיו, חירותו ועצמאותו, לאחר שבחן את החלופות בנסיבות העניין, לרבות האפשרות למנות תומך בקבלת החלטות לפי סעיף 67ב.

סעיף 33א (ב) קובע:

נוסף על האמור בסעיף קטן (א), לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לאדם שאינו מסוגל לדאוג לענייניו אך מסוגל לקבל החלטות בקשר אליהם, אלא בנסיבות מיוחדות ולאחר שנוכח שאין מי שמוכן ומסוגל לסייע לו לדאוג לענייניו בלא מינוי כאפוטרופוס; מינה בית המשפט אפוטרופוס לאדם כאמור ייתן הוראות באשר לתפקידיו ולסמכויותיו של האפוטרופוס, בשים לב להוראות סעיפים קטנים (ה) ו-(ו), ובלבד שלא יוסמך האפוטרופוס לקבל החלטה בשמו של אדם בניגוד לרצונו.

סעיף 33א(ה) קובע:

(ה) בבוא בית המשפט לקבוע את העניינים שיימסרו לאפוטרופוס שמונה לפי סעיף זה יצמצם בית המשפט ככל האפשר את העניינים שיימסרו לאפוטרופוס אם ניתן להשיג את המטרה שלשמה מונה האפוטרופוס ולשמור על טובתו של האדם בלי לקבוע עניינים נוספים.

סעיף (ו) קובע:

(ו) בבוא בית המשפט לקבוע את תקופת המינוי של אפוטרופוס שמונה לפי סעיף זה ישקול לצמצם את התקופה אם ניתן להשיג את המטרה שלשמה מונה האפוטרופוס בתקופה קצרה יותר.

סעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, מסמך את בית המשפט לנקוט באמצעים "הנראים לו" לצורך שמירה על ענייניו של אדם לאחר שמונה לו אפוטרופוס:

"בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או לבקשת צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת ענייניו של קטין, ושל אדם שמונה לו אפוטרופוס, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס-לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, אם הקטין או האדם שמונה לו אפוטרופוס פנה אליו בעצמו".

אדם אשר מונה לו אפוטרופוס, יכול שיופעלו לגביו מספר מערכות חוקים זו לצד זו, ואין מערכת חוקים אחת מצרה את הסמכות לפעול על פי מערכת החוקים האחרת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 20-09-49090 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

דיון והכרעה

במינוי אפטרופוס לאדם יש אכן משום פגיעה משמעותית בכבודו ובחירותו של אדם, באופן השולל ומצמצם את זכותו של אדם, אשר לו מונה אפטרופוס, לממש את רצונו החופשי. לנוכח הפגיעה המובנית בזכותו הבסיסית של אדם לחיות ולנהל את חייו כרצונו, שומה על בית המשפט בבואו לשקול מינוי אפטרופוס, לבחון בזהירות הראויה את המבוקש, לבחון קיומן של אלטרנטיבות פוגעניות פחות ותוך כדי כך לאזן בין זכויות יסוד של האדם לו מבקשים למנות אפטרופוס: זכותו לכבוד ולחירות הטומנת בחובה את הזכות לאפשר לו את האוטונומיה ללא התערבות של המדינה, ואת החירות לנהל את חייו כראות עיניו, ומנגד, חובת המדינה להגן על האדם ולשמור על בריאותו ושלמות גופו, ואף חובתה של המדינה לעשות כל שלעיל ידה על מנת לאפשר לאדם קבלת החלטות מדעת מושכלות ככל הניתן בעצמו, (וזכותו של האדם כי המדינה תפעיל חובתה זו) לעיתים על ידי התערבות רפואית שתאפשר לאדם להגיע למצב נפשי אשר יאפשר לו קבלת החלטות מודעת, שלא מתאפשרת עת האדם נמצא במצב פסיכוטי פעיל.

על בית המשפט לפעול בזהירות ובמידתיות, באופן שהפגיעה בזכויות האדם לו מבוקש למנות אפטרופוס, תהא פחותה ביותר, תוך הגנה על ערכים של כבוד וחירות, באופן שיגשים את כבוד האדם וחירותו.

"חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: "חוק הכשרות") תוקן בשנת 2016 (תיקון מספר 18). התיקון משנה את התפיסה החברתית-משפטית בכל הנוגע לשלילה ו/או להגבלה של הכשרות המשפטית של אנשים עם מוגבלויות ומביא בחובו גישה ששמה דגש על כבודם ועל זכויותיהם של אנשים מקבוצות אלה, הן זכויות האזרח שמהן נהנה כל אדם הן זכויות הנובעות ממצבם הייחודי. הגישה שעולה מהתיקון מכוונת לכך שאין להתייחס אליהם כמקשה אחת; מבקשת להעצים ולהגביר את עצמאותם ומנחה כי קבלת ההחלטות לגביהם תיעשה בהתאם למוגבלות הקיימת בכל אחד מהם. על פי גישה זו יש לעשות כל שניתן לאפשר את שמיעתו של אותו אדם ושיתופו בקבלת ההחלטות הנוגעות אליו.

על רקע דברים אלה מורה הוראת סעיף 33א לחוק הכשרות, באופן קטגורי, לבית המשפט כי טרם יחליט הוא על מינוי אפטרופוס לאדם בגיר, לפי סעיף 33א(4) לחוק זה, יוודא כי התקיימו התנאים המפורטים באותו סעיף ובפרט ש"לא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש מינוי אפטרופוס

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 20-09-49090 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

ולשמור על טובתו של האדם בדרך המגבילה פחות את זכויותיו, חירותו ועצמאותו לאחר שבחן את החלופות בנסיבות העניין, לרבות האפשרות למנות תומך בקבלת החלטות לפי סעיף 67ב".
(עמ"ש 15595-09-19, ניתן ביום 9.1.2020)

"תיקון מס' 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, מציב, שתי מסגרות מרכזיות לאורן יש לבחון את הצורך במינוי אפוסטרופוס: **עקרון הצורך** – קביעה כי ללא המינוי ייפגעו הזכויות, האינטרסים והצרכים של האדם **ועקרון השימוש באמצעי הפחות מגביל** – הגבלה מינימאלית ככל האפשר, של השליטה בחיי האדם, וקביעה כי לא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש מינוי אפוסטרופוס באמצעות חלופות המגבילות פחות את זכויותיו, חירותו ועצמאותו של האדם."
(א"פ 20-04-37163, ניתן ביום 26.7.2020).

משעיינתי בטענות הצדדים ובכלל המסמכים שהונחו בפני ובהוראות החוק הרלבנטיות מצאתי כי מצבו של המשיב מצדיק מינוי אפוסטרופוס הן לגוף והן לרכוש בשלב זה באופן זמני למשך שנה. וכן מצאתי כי התקיימו התנאים הנדרשים למינוי אפוסטרופוס בהתאם לאמות המידה הקבועות בחוק.

המשיב הינו אדם צעיר כבן 26 ועתידו לפניו. עם זאת, ככל שלא יזכה לטיפול רפואי הולם, לא טומן לו עתידו אפשרות למצות, ולו במעט, את הפוטנציאל הגלום בו לרבות מיצוי זכויותיו הכלכליות וזכויות אחרות להן הוא זכאי. יתירה מכך, במקרה שלא יטופל, נראה כי התדרדרותו של המשיב כמעט מובטחת. ככל שיטופל המשיב כראוי ייתכן שיוכל לשקם עצמו מבחינה נפשית ואף מבחינה תעסוקתית וכלכלית. חובתו של בית המשפט לאפשר למשיב הזדמנות זו, אשר לא ניתנה לו עד כה.

מהמסמכים הרפואיים שהונחו בפני עולה כי המשיב מצוי במצב פסיכוכי פעיל מזה זמן רב וחרף גילו הצעיר אף אושפז כבר מספר רב ביותר (כ-30 פעם). עוד עולה בבירור כי המשיב, אשר בעת מפגש עם הפסיכיאטר המטפל ביום 3.3.21 טען בפניו כי: "רוצה ללכת לצבא, ללמוד ערבית, אנגלית... להגיע למשמר הגבול, שריון... צריך לשקם את הכלכלה, ממשיך לטעון שהרג את אבו מאזן, שהציל את הרב שלו, למד מאביו איך לרפא אנשים...." אינו במצב המאפשר לו לקבל החלטות מושכלות לטובתו הוא.

בהתאם לחווה"ד הפסיכיאטרית בעניינו של המשיב - "בוחן מציאות שיפוט ותובנה פגומים" דבר העולה באופן ברור מהציטוטים המובאים מפיו של המשיב. משכך, ניתן להניח שאף סירובו הנחרץ של המשיב למינוי אפוסטרופוס, לא ניתן מתוך שיקול דעת ותובנה. לפיכך סבורה אני, בהתבסס על

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

חוות הדעת הרפואית כי אין המדובר בסירוב מדעת, שהרי אינו מסוגל כעת, במצב פסיכוטי פעיל, לחשיבה המאפשרת לו קבלת החלטה מושכלת ומדעת לטובתו הוא.

ייתכן כי לאחר קבלת טיפול ראוי, יוכל המשיב לקבל החלטות מושכלות, ובמקרה זה, ניתן יהיה לתת לדעתו את המשקל הראוי, גם אם לא תתקבל. בשלב זה נראה כי לנוכח מצבו הנפשי, כמתואר, אין לתת לעמדתו ולרצונו משקל מכריע.

מסכימה אני עם ב"כ היועמ"ש כי טענתו של האפטרופוס לדין כי הבקשה למינוי אפטרופוס אינה נתמכת במסמכים רפואיים המעידים על הצורך במינוי אפטרופוס, דינה להידחות. גם אם חולק האפטרופוס לדין על האמור במסמכים הרפואיים או למצער על עמדת המבקש, לא ניתן לקבל את הטענה כי לא הוגשו מסמכים רפואיים המעידים על הצורך במינוי אפטרופוס.

לנוכח האמור סבורה אני כי במקרה שלפני יש להעדיף את טובתו של המשיב, שהינו אדם צעיר וככל שיטופל יש סיכוי שיוכל להשתקם ואף לעמוד על רגליו, על פני מתן משקל מכריע לסירובו למינוי אפטרופוס וכיבוד מוחלט של האוטונומיה האישית שלו. סבורה אני כי בנסיבות העניין, ולמשך פרק זמן קצוב, תהיה הפגיעה בחירותו לקבל החלטות לגבי עצמו, מוצדקת וזאת משקלתי את הנוק העלול להיגרם לו באם לא יטופל.

זאת ועוד, סבורה אני כי דווקא במתן אפשרות למשיב לקבל טיפול, יש משום הגשמת זכותו היסודית לכבוד - כבודו כאדם בעל יכולת ממומשת. באשר ככל שיטופל, יוכל להתקיים בכבוד תוך הגשמה עצמית מוגברת אל מול מצבו היום, בו בשל מצבו הרפואי/נפשי מצטמצמת יכולתו למימוש כבודו כאדם.

יתירה מכך, בדיון לפני עלה כי אמו של המשיב, אשר בדירת "עמידר" שהוקצתה לה נהג להתגורר המשיב (חרף צו ההגנה שניתן כנגדו), יצאה לדיר ביהמ"ד חוץ ביתית. משכך, ככל שלא יהיה מי שיפעל למימוש זכויותיו של המשיב בדירה, ייתכן שהדירה תילקח ולא יהיה למשיב היכן להתגורר ככל שלא יתגורר במסגרת חוץ ביתית. משכך, יש צורך, ביתר שאת למנות למשיב אפטרופוס לרכוש אשר יפעל למיצוי זכויותיו בדירה והאחרות.

יצוין, כי חרף התנגדותו הנחרצת והגורפת של המשיב למינוי אפטרופוס גם לגוף וגם לרכוש – כפי שהובעה על ידי האפטרופוס לדין, הרי שהאפטרופוס לדין מצא להביע עמדתו העצמאית התומכת במינוי אפטרופוס לרכוש ולו באופן זמני וקונקרטי לטיפול בזכויות המגורים של המשיב.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

לנוכח כל האמור, בנסיבות העניין, ולנוכח חוסר שיתוף הפעולה של המשיב עד כה, לרבות עם האפטרופוס לדין שמונה לו, מצאתי כי לא ניתן לקיים את החלופות האחרות המתאפשרות בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות והפוגעניות פחות דוגמת "תומך החלטות". עם זאת ייתכן כי בעתיד הנראה לעין, לאחר קבלת טיפול הולם, ניתן יהיה להסתפק ב"תומך החלטות". אך זאת ניתן יהיה לבחון רק לאחר שיפור במצבו הנפשי של המשיב.

משכך, לאחר ששקלתי גם את האפשרות למנות למשיב תומך החלטות חלף מינוי אפטרופוס, מצאתי למנות למשיב אפטרופוס לגוף ולרכוש למשך שנה.

היעדר שיפוט ותובנה תקינים אצל המשיב מציבים אותו בסכנות מסכנות שונות ומכאן שהמשיב זקוק לאפטרופוס. המשיב שוהה כיום ברחובות ימים ארוכים, מסכן את בריאותו באשר אינו נוטל תרופות ולוקה בהתקפים פסיכותריים המסוכנים לו ולסביבתו, אינו מסוגל להתמיד בתכנית טיפולית או תכנית שיקום והוא נעדר אף סביבה תומכת שתסייע בידו להתמודד עם קשיי היום יום הנצבים בפניו.

כמפורט בתסקיר, משפחתו של המשיב אינה יכולה לסייע לו לנהל את משאביו הכספיים או להתמיד בטיפול רפואי. מינוי אפטרופוס במקרה דנן הינו לטובתו של המשיב ונועד לסייע לו לשפר את חייו. כאמור, בנסיבות אלו, חרף התנגדותו של המשיב מצאתי כי אין מנוס ממינוי אפטרופוס.

באשר לאופן הטיפול לאחר מינוי אפטרופוס, הרי שעה שמינה בית המשפט לאדם אפטרופוס מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, רשאי בית המשפט לפעול בהתאם לחוק זה על מנת ליתן הוראות לאפטרופוס כיצד לפעול במצב של העדר הסכמה. ככל שיסבור האפטרופוס כי לצורך טיפול במשיב ובענייניו יש לבצע פעולות להן לא יסכים המשיב, לאחר שהאפטרופוס הסביר למשיב בסיוע גורמי טיפול את מצבו של המשיב ואת ההחלטות שיש לטעמו לקבל, יפנה האפטרופוס לבית המשפט בבקשה לקבל הוראות בהתאם לסעיף 68 לחוק.

יובהר כי אין בעצם מינוי האפטרופוס משום הסמכת האפטרופוס לקבל החלטות בניגוד לרצונו של המשיב (כך בהתאם להוראת סעיף 33א(ב) ואף כמשתמע מהוראת סעיף 68א(א)). כאמור, ככל שיעלה הצורך בביצוע פעולות או קבלת החלטות שלא ניתנה להן הסכמתו של המשיב, יפנה האפטרופוס שמונה לבית המשפט בבקשה למתן הוראות.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

עוד מורה אני כי לאחר מינויו של האפוטרופוס, יפעל בהקדם ובשלב ראשון לאיזונו התרופתי של המשיב ולמיצוי זכויותיו. העו"ס והאפוטרופוס לדין יסייעו בידי האפוטרופוס ככל הנדרש.

כמו כן, יגבש האפוטרופוס תכנית טיפולית מקיפה כמו גם תכנית למיצוי זכויותיו הכלכליות של המשיב. תכנית זו תוגש לבית המשפט בתוך 45 יום.

בנסיבות העניין מצאתי, בשלב זה ועד להחלטה אחרת, להותיר את מינויו של האפוטרופוס לדין. האפוטרופוס, ככל שיקבש לבצע פעולות עבור המשיב יבוא בדברים עם האפוטרופוס לדין וייתן לו אפשרות להביע עמדתו, ובמידת הצורך אף לפנות לבית המשפט ככל שיש צורך.

האפוטרופוס לדין יגיש עמדתו המשלימה בתוך 45 יום או במועד מוקדם יותר ככל שימצא לנכון.

משמצאתי למנות אפוטרופוס לגוף ולרכוש למשך שנה למשיב, תינתן החלטתי על מינוי עמותת "XXX" בהחלטה נפרדת שתישלח לצדדים.

תואיל המזכירות לשלוח החלטתי למשיב, לאפוטרופוס לדין, לב"כ היועמ"ש, לעו"ס לסדרי דין ולעמותת "גג לחוסה ולנזקק"

הנני מתירה את פרסום החלטתי ללא פרטים מזהים.

ת.פ. 45 יום

ניתנה היום, ו' אייר תשפ"א, 18 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

א"פ 49090-09-20 משרד הרווחה ושירותים חברתיים – נ' פלוני

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

אפרת ונקרט, שופטת